

EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN

ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

2 MEI 2023

MIA SAS (VOORZITTER) • GUDRUN BECKMANN, ELSBETH VELDPAPE, JONAS CALLENS,
TIM COLLIN (COMMISSIELEDEN) • BEA BOSSAERTS (SECRETARIS) • MIKE SLANGEN
(PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	7
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie.....	8
2.1	Eerste indrukken van de commissie o.b.v. het dossier	8
2.1.1	Sterke punten van de opleiding.....	8
2.1.2	Aandachtspunten en vragen.....	10
2.2	Leerpunten uit de dialoog	11
2.2.1	Integratie artistieke en pedagogisch-didactische competenties.....	11
2.2.2	Niveau 7 (masteropleiding)	11
2.2.3	Onderzoek in de opleiding.....	12
2.2.4	Betrokkenheid van het werkveld.....	14
2.2.5	Praktijkervaring van de student.....	14
2.2.6	Docententeam	15
2.2.7	Andere punten.....	16
3	Oordeel.....	18
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding	21
	Bijlage 2: Opleidingspecifieke leerresultaten	22
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	23
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding	24
	Bijlage 5: Verantwoording	25
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal	26

1 Abstract

Op basis van haar onderzoek naar de gerealiseerde kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van AP Hogeschool beoordeelt de commissie de gerealiseerde kwaliteit van deze opleiding als geheel als voldoende. De commissie brengt een positief advies uit aan de NVAO. Deze opleiding wordt binnen de AP Hogeschool aangeboden in de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen.

De opleiding volgt op de domeinmaster Beeldende Kunsten. Er werd enkel gekozen voor een consecutief traject, in de vorm van een programma van 60 studiepunten, in het modeltraject verdeeld over twee jaren met twee avonden onderwijs per week. Daarnaast is een Lerarentraject mogelijk. De commissie heeft een positieve indruk van de opleiding na lezing van het zelfevaluatierapport.

De opleiding wil de artistieke competenties die de student heeft verworven in zijn artistieke domeinmaster koppelen aan pedagogisch-didactische competenties (de 'kunstenaar-leraar'). Ze is gericht op inclusief, discipline-overschrijdend en duurzaam denken en handelen. In het programma zijn de lessen theorie en praktijk interactief, praktijk- en ervaringsgericht. De studenten doen stage bij verschillende doelgroepen en eindigen de opleiding met het Artistiek Pedagogisch Onderzoek (APO), een masterproef in kleine groepjes. Ze worden begeleid door een enthousiast en vakbekwaam docententeam.

De afgestudeerden vinden, vaak in combinatie met een eigen artistieke praktijk, vlot hun weg als leraar in het deeltijds kunstonderwijs (dco), het basisonderwijs, het (kunst)secundair onderwijs en het hoger (kunst)onderwijs. Een aantal van hen werkt ook in de artistieke en de kunsteducatieve sector (musea, culturele centra, kunsteducatieve organisaties, publiekswerking enz.).

Over een aantal punten wil de commissie graag meer te weten komen tijdens de gesprekken: vooral de integratie van de artistieke en pedagogisch-didactische competenties, het behalen van het masterniveau (niveau 7), de plaats en het concept van onderzoek in de opleiding, de betrokkenheid van het werkveld, de praktijkervaring van de student en de werking van het docententeam. Op basis van haar bevindingen heeft ze volgende aanbevelingen voor de opleiding:

1. Zorg ervoor dat elke student de methodologische stappen in het onderzoek, gericht op verbetering van de educatieve kunstpraktijk, beheerst en kan aantonen.
2. Vul zo vlug mogelijk de vacatures in voor één of meerdere personeelsleden met doctoraatsniveau en bouw de samenwerking uit met bestaande onderzoeksgroepen die aansluiten bij kunsteducatie om zodoende het academische niveau van de opleiding te verder te formaliseren.
3. Zoek naar passende methodes ter beoordeling van het masterniveau in het Artistiek Pedagogisch Onderzoek (bv. het vierogenprincipe).
4. Zoek naar wegen om de werklast van het personeel te verminderen, bv. meer efficiëntie in het overleg (naast de informele overlegcultuur die zeker zijn waarde heeft); selecteer de prioritaire leerdoelen om vlot het overzicht te behouden; zorg ervoor dat er met de renovatie effectief een goed uitgerust eigen leslokaal/atelier komt.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

De commissie heeft met interesse kennisgenomen van het zelfevaluatie-rapport Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten (Eduma BK) van AP Hogeschool (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen). Het zelfevaluatie-rapport betreft het **consecutieve luik** van de educatieve master (kortweg eduma) voor de verwerving van educatieve competenties (60 SP). Het is het vervolg op de domeinmaster beeldende kunsten (60 SP) die negen afstudeerrichtingen heeft.

De commissieleden geven op basis daarvan in het document 'Eerste indrukken' de sterkten en de aandachtspunten en vragen in verband met deze opleiding weer zoals ze die op dat moment zien. Tijdens het vooroverleg worden die indrukken samengelegd.

In deze rapportage van het onderzoek van de commissie worden de sterke punten opgelijst (punt 2.1.1.) en de thema's en de vragen die de commissie verder wil onderzoeken in de dialoog met de instelling bepaald (punt 2.1.2). Nadien volgen in deze rapportage de belangrijkste bevindingen uit de verschillende panelgesprekken tijdens het locatiebezoek in antwoord op de vragen van de commissie (punt 2.2).

2.1 Eerste indrukken van de commissie o.b.v. het dossier

2.1.1 Sterke punten van de opleiding

De commissie stelt vast dat het rapport in samenwerking met veel betrokkenen tot stand is gekomen, wat in lijn is met de beschreven opleidingscultuur. De opleiding lijkt vorm te krijgen in permanente interactie tussen een divers samengestelde groep studenten, een competent, gedreven docententeam en het werkveld. Het valt de commissie op dat de opleiding een breed en duurzaam netwerk heeft met een diversiteit aan samenwerkingspartners die sterk verbonden zijn met de kunstwereld.

De opleiding heeft een ambitieuze, actuele **missie**, zo vindt de commissie. Ze wil kritische, competente, inspirerende kunstenaar-leraren afleveren en is gericht op inclusief, discipline-overschrijdend en duurzaam denken en handelen. De studenten worden voorbereid op een loopbaan, waarbij ze het brede artistiek-educatieve werkveld mee vormgeven.

De commissie vindt het positief dat de opleiding eigen heldere opleidingsspecifieke **leerresultaten** (OLR's) heeft geformuleerd op een genderneutrale wijze. Er is actief over nagedacht om de OLR's in het programma zichtbaar te maken met een visuele vertaling in rollen.

De commissie waardeert het **didactisch concept** van de opleiding. De kern van het didactisch concept is de verbinding van het artistieke en het educatieve. Zowel voor theorie als praktijk zijn de lessen interactief, praktijk- en ervaringsgericht. Ze integreren kritische reflectie en visievorming. Studenten worden behandeld als beginnende collega's. Er is veel aandacht voor attitude en persoonlijkheidsvorming.

Er werd gekozen voor een duidelijke **organisatiestructuur** van 60 studiepunten, in het modeltraject verdeeld over twee jaren met twee avonden onderwijs per week, zodat studenten de tijd krijgen om het geleerde te verwerken en tegelijk ook kunnen werken als kunstenaar. Daarnaast is er een alternatief traject uitgewerkt met mogelijkheden voor een Lerarentraject.

De opleiding kiest voor activerende, zelfsturende **werkvormen**, interactief leren en peer-to-peerleren via dialoog in kleine groepen. Er is ruimte voor kritische reflectie op het eigen handelen in het werkveld en in de hedendaagse maatschappij. In het tweede jaar is er meer ruimte voor autonoom werken en visie-ontwikkeling in de masterproef.

De commissie waardeert het initiatief '**Kunsten inclusief**' dat de kennis wil vergroten over inclusief kunstonderwijs en gericht is op de professionalisering van het personeel. De commissie vindt dit een relevant initiatief, dat is uitgegroeid tot DNA van de opleiding en in de toekomst ook wil bijdragen tot het uitbouwen van externe initiatieven voor levenslang leren. De commissie vindt ook Café Dessiner een mooi initiatief dat ruimte biedt aan uitwisseling tussen studenten, alumni en werkveld.

Bij het doorlopen van de theoretische en praktijkgerichte componenten kan de student rekenen op degelijke ondersteuning van een sterk geëngageerd **docententeam**, dat nauwe banden heeft met het werkveld. Dankzij de diversiteit en gevarieerde expertise van het korps kunnen studenten een brede waaier aan methodologische en artistiek-pedagogische inzichten en vaardigheden verwerven. Het team is duidelijk gemotiveerd om de visie van de opleiding waar te maken, met bv. aandacht voor de diversiteit via gastsprekers.

De opleiding maakt een grondige analyse van haar **curriculum** en houdt daarbij sterk rekening met de bevindingen van de student. Men betreft ook het werkveld om het programma te actualiseren en te verfijnen. De opleiding biedt een brede voorbereiding op een diversiteit aan werkgebieden, met veel ruimte voor stage.

De commissie stelt vast dat de opleiding een zeer duidelijke en goed gestructureerde opbouw van het leertraject formuleert met een samenhangend en evenwichtig **programma**. Er is o.m. veel aandacht voor taalvaardigheid en schrijven (met een centraal Taalpunt) en voor kunstpedagogische visievorming in de module culturele agogiek.

De opleiding **communiceert** dit programma, haar verwachtingen en het beoordelingskader op een transparante manier aan (kandidaat-)studenten.

De commissie merkt op dat de opleiding de studenten een overzichtelijke en goed gestructureerde **handleiding** aanbiedt voor de **praktijkstages**. De student wordt hierdoor voldoende geïnformeerd over de taakbelasting, de intensiteit van elke stage, de verwachtingen en het beoordelingskader. Ook voor de vakmentoren en directies van het werkveld is er een handleiding met degelijke informatie, zo vindt de commissie.

Het **onderzoek in de opleiding** is praktijkgebaseerd, gelinkt aan de artistieke praktijk en het beeldend-educatieve experiment. De onderzoekspraktijk krijgt vooral vorm in het Artistiek Pedagogisch Onderzoek (APO), de masterproef. De opleiding is zich ervan bewust dat de onderzoekscyclus nog extra aandacht behoeft en geeft er duidelijk blijk van een lerende organisatie te zijn.

De commissie waardeert het dat er een **begeleiding** is op maat van de student, met aandacht voor taalondersteuning en individuele flexibele trajecten. Men maakt gebruik van **digitale tools** zoals een studentvolgsysteem voor reflectie en een portfolio dat ook kan dienen bij sollicitaties.

Wat betreft de **infrastructuur**, geeft de opleiding in haar kritische reflectie aan dat het haar ontbreekt aan een eigen locatie met pedagogisch comfort, die zich leent voor interactieve leeractiviteiten en hedendaagse begeleidingsvormen. De commissie vindt het terecht dat ze hiervoor pleit in de op handen zijnde verbouwingsplannen binnen AP.

Wat betreft de **toetsing** zet de opleiding in op heldere communicatie, met heldere leerdoelen, een overzicht van toetsdata en studiewijzers die jaarlijks worden geactualiseerd. De toetsing is door de opleiding heen logisch opgebouwd met een mix van toetsvormen, bv. in het begin meer vaardigheidstoetsen en aan het eind meer integrale toetsing (onderzoekopdracht en portfolio). Het valt de commissie op dat aspecten als motivatie en empathisch vermogen ook geëvalueerd en besproken worden binnen het groeiproces van de studenten.

Het onderwijs wordt geregeld geëvalueerd in **bevragingen en enquêtes bij studenten, het werkveld, alumni en docenten**. Uit begeleidende documenten bij het ZER (SWOT-analyse, Onderwijsbevraging, Rapport studentenprofiel, analyse curriculum EMA BK) blijkt dat de opleiding sterk is in dataverzameling en data-analyse waaruit dan verbeteracties volgen. Zo heeft de opleiding stappen gezet in het onderling afstemmen van verbeterpunten in studieonderdelen. Studenten krijgen ook een grotere rol in peer-to-peer evaluatie en zelfevaluatie, wat past bij het masterniveau en de leerdoelen die aansturen op ontwikkelen van een eigen visie, onderzoek, bijdragen aan innovatie en beleid.

De **alumni** zijn zeer tevreden over de opleiding, zo blijkt uit bevragingen. Ze voelen zich goed voorbereid op het werkveld en vinden vlot werk. De commissie vindt het positief dat ze nog geregeld bij de opleiding betrokken worden, o.m. via een nieuwsbrief en de website. Ze merkt op dat het **studierendement** hoog is en de gemiddelde studieduur 2 jaar bedraagt.

2.1.2 Aandachtspunten en vragen

De lezing van het ZER heeft ook een aantal vragen opgeroepen bij de commissie. Vooreerst heeft ze vragen over de **integratie van artistieke en onderwijskundige competenties**, het verbinden van kunstenaarschap aan leraarschap. Men vertrekt als kunstenaar vanuit de eigen passie, maar is er voldoende ruimte voor het educatieve-pedagogische? Hoe wordt de integratie van beide componenten geborgd in een traject waarbij domeinmaster en educatieve master gescheiden zijn?

De commissie wil tijdens de gesprekken graag vaststellen of de reflectieve opleidingscultuur herkenbaar is. Ze wil ook weten hoe het beoogde **niveau 7 van de opleiding en het onderzoek** vorm krijgen in het curriculum en in het APO (artistiek pedagogisch onderzoek). De commissie stelt zich vragen over de keuze voor groepswork als masterproef. Hoe wordt dan beoordeeld wat het aandeel is van eenieder in het eindresultaat en of elke student het eindniveau 7 heeft behaald? Is er samenwerking met interne onderzoeksgroepen, met het Antwerp Research Institute for the Arts (ARIA)? De commissie is benieuwd naar de expertise van de docenten wat betreft pedagogisch-didactische onderzoekservaring. Is het onderzoek voldoende geborgd met tijdelijke projecten en gastdocenten? Ze wil meer weten over het concept van de masterproef, de onderzoeksbegeleiding en de betrokkenheid van het werkveld bij de begeleiding en de beoordeling.

De commissie wil verder een duidelijker beeld krijgen van **de betrokkenheid van het werkveld** bij de opleiding en van de manier waarop de werkveldpartners de opleiding ervaren. Ze is ook benieuwd of er een structurele werkveldcommissie aanwezig is en wat die voor de opleiding betekent.

De commissie wil tijdens de gesprekken ook verder inzoomen op de **praktijkervaring van de student**, bv. de opbouw en begeleiding van de stages, de kwaliteit van de vakmentoren, de voorbereiding op de interactie met een verscheidenheid van doelgroepen en leerlingen. De commissie wil ook zien en horen hoe de opleiding en de stage het 'nieuwe' decreet dko (2018) en bijhorende leerplannen heeft geïntegreerd. Er wordt in de stagehandleiding bijvoorbeeld gesproken over 'algemeen beeldende vorming', terwijl dit vak sinds 2018 omgedoopt is tot 'beeldatelier'. De stagiair krijgt ook de opdracht 'informeer naar de leerplannen'.

De commissie heeft verder vragen bij de **werkdruk van de docenten**. Het ZER geeft aan dat die hoog is en dat de beschikbare VTE zijn gebaseerd op een onzeker model van vijftig studenten, evenredig verdeeld over twee opleidingsjaren. Om de werkdruk haalbaar te maken zijn er de voorbije jaren acties ondernomen die ook de werkdruk van studenten moeten beperken, o.a. introductie van online tools, hybride lesgeven en co-teaching. De commissie is benieuwd hoe de docenten de work-life-balans vandaag ervaren.

Ze wil ook graag iets vernemen over de betrokkenheid en de ervaringen van alumni en over de visie op internationalisering van de opleiding.

2.2 Leerpunten uit de dialoog

2.2.1 Integratie artistieke en pedagogisch-didactische competenties

De commissie wil graag weten hoe de opleiding de artistieke en de pedagogisch-didactische component in de opleiding tot 'kunstenaar-leraar' met elkaar verbindt. De gesprekspartners geven aan dat de beginnende studenten al masterskills hebben verworven in hun artistieke domein en hun artistieke praktijk kunnen vertalen naar het leraarschap in de educatieve master.

De integratie van het artistieke en het leraarschap krijgt vorm naarmate de opleiding vordert. Al vanaf het eerste semester in het eerste jaar wordt de vraag gesteld aan studenten hoe ze aan een artistiek product een educatieve opdracht kunnen verbinden. Ze reflecteren ook over de rollen van de leraar en de daaraan verbonden OLR's en kunnen er onderling over spreken in vormen van groepsleren.

Vooraf tijdens de stage en de masterproef komen de integratie van kunstenaarschap en leraarschap aan bod. Elke student doet drie stages in een onderwijscontext (kinderen, jongeren en volwassenen) en één stage in de kunsteducatieve sector. Daarbij kunnen docenten ondersteuning geven vanuit hun uiteenlopende expertise, bv. ontwikkelingspsychologie, motorische ontwikkeling van kinderen, spel, specifieke vakdidactieken. Ook een aantal opleidingsonderdelen (OLOD's) ondersteunen de stage, bv. Mondelinge communicatie & taalvaardigheid. Theorievakken geven voeding aan de stage en nadien geeft de stage ook voeding aan de theorievakken.

De studenten bevestigen dat ze met de idee van 'kunstenaar-leraar' vanaf het begin worden geconfronteerd. Het feit dat de opleiding twee jaar duurt, helpt om in te zetten op die combinatie. Ze waarderen het bijzonder dat de docenten hen stimuleren om contacten te hebben ook buiten hun eigen kunstpraktijk en dat ze een residentie als kunstenaar in het buitenland kunnen meemaken.

2.2.2 Niveau 7 (masteropleiding)

De commissie is benieuwd hoe de **bewaking van het niveau 7** zichtbaar wordt in de opleiding. Er wordt aangegeven dat alle studenten binnenkomen met een masterniveau (domeinmaster). De eindcompetenties van de educatieve master zijn geformuleerd op niveau 7, waaraan alle OLOD's voldoen en waarop de studenten worden beoordeeld. Het gaat o.m. om zelfreflectie en associatief denken, verbanden leggen, theorie en praktijk verbinden en zo inspelen op vernieuwing, binnen het educatieve ook nadenken over het beleidsmatige. Zo zal iemand die in de stage werkt als gids of als kunsteducatief medewerker de kunsteducatie mee vormgeven in lijn met het profiel van de organisatie waarvoor hij of zij werkt (bv. nadruk op het ambachtelijke of op het interdisciplinaire).

In het gesprek met de alumni blijkt duidelijk dat ze het masterniveau in de eduma herkennen. Ze geven aan dat er in hun job duidelijk wordt verwacht dat ze niet enkel toepassen wat ze geleerd hebben, maar ook kritisch zijn en zaken kunnen verbeteren. Ze benadrukken dat het onderzoeksmatige en het reflectieve in de opleiding sterk aanwezig zijn. Ze zijn aan de slag in een ruim werkveld, van onderwijs tot cultuurinstellingen.

De commissie wil graag weten of de opleiding **stageopdrachten** screent om zeker te weten dat studenten aan de slag gaan op niveau 7. Dat blijkt niet formeel te gebeuren, maar wel informeel, zo blijkt uit het gesprek met het management. De opleiding kent het werkveld. Als er opmerkingen zijn, kunnen die worden uitgesproken. Er wordt gewerkt in een reflectieve cultuur waarbij studenten, docenten en werkveld onderling en met elkaar voortdurend reflectie stimuleren. De opleiding tracht nu groeilijnen in te brengen in het stageprogramma. Ze maakt ook werk van de leemten die studenten signaleren, bv. communicatie met ouders.

De commissie is benieuwd hoe de reflectieve opleidingscultuur precies gestalte krijgt in de **masterproef**. Het management geeft aan dat de masterproef sinds 2018 constant verder is vormgegeven samen met docenten, studenten en werkveldpartners. In het begin bleek deze proef veel te zwaar en is er gezocht naar mogelijkheden om ze haalbaar te maken zonder in te boeten op kwaliteit, o.m. door het aantal vooropgestelde leerdoelen te beperken.

De commissie stelt vast dat het behalen van alle OLR afgetoetst wordt in de stages en de masterproef. In de andere vakken van het curriculum komen deze doelen uiteraard ook aan bod.

2.2.3 Onderzoek in de opleiding

De commissie stelt aan alle panels verdere vragen over het onderzoek in de opleiding.

Om te beginnen wil ze graag weten hoe **onderzoek in de loop van de opleiding** aan bod komt. De gesprekspartners geven aan dat studenten in het eerste jaar via het OLOD 'Denkkaders voor beeldend onderricht' worden aangezet om na te denken over hoe ze hun artistieke praktijk kunnen combineren met hun educatieve praktijk. Daarbij worden externe onderzoekers uitgenodigd. Op het einde van het eerste jaar worden ook onderzoeksmethoden aangeleerd. In het tweede jaar tonen de studenten hun eindcompetenties door een masterproef te maken in een collectief (groep van vier à vijf studenten).

De commissie wil graag meer weten over de keuze voor een **masterproef in groep**. De gesprekspartners geven aan dat de master in de beeldende kunsten vaak een solocarrière is, soms ook duowerk of werk in een collectief. Onderwijs daarentegen is altijd teamwerk en daarom wordt dit ook cruciaal bevonden voor de masterproef. Studenten werken er samen vanuit verschillende disciplines, ze leren omgaan met verschillen en conflicten, samenwerken met het werkveld, samen het resultaat presenteren en vaak ook een product afleveren aan het werkveld (bv. de Muhka-box).

De gesprekspartners geven aan dat in het APO vooral literatuurstudie, praktijkstudie, design-based principes en sociaal leren aan bod komen. Het werk wordt verdeeld tussen de leden van het collectief en nadien samengebracht om er gezamenlijk over te reflecteren. Zo leren de studenten een **onderzoekscyclus** doorlopen, afgestemd op kunsteducatie op een kwaliteitsvolle en voor de sector relevante manier. Daarbij zijn zes onderzoeksfasen afgebakend. In de initiatiefase verkennen ze een vernieuwend idee, concept of projectvoorstel in overleg met externe werkveldpartners. Op basis van vooronderzoek waarbij ze aan benchmarking kunnen doen, komen ze tot een concreet projectvoorstel. In de realisatiefase brengen ze het onderzoeksproject effectief in de praktijk met een bruikbaar kunsteducatief product of ontwerp, aansluitend bij de noden uit het werkveld, bv. een workshop, performance, installatie, kunsteducatief pakket. De studenten controleren hun onderzoeksresultaten aan de hand van de vooropgestelde doelen en presenteren ze aan medestudenten, docenten en externe partners in het werkveld. Ze doen ook een vertaalslag naar het brede werkveld in een beknopte publicatie en een tentoonstelling waarin ze het onderzoeksproces, de conclusies en de output voorstellen. De verschillende publicaties worden later gebundeld in een jaarlijks magazine dat verspreid wordt in het werkveld en beoordeeld wordt door de betrokken OLOD-verantwoordelijke. Het hele proces staat duidelijk beschreven voor studenten in de studiewijzer over APO en in de ECTS-fiches, zo stelt de commissie vast.

De commissie wil graag weten hoe het **docententeam** betrokken is bij de masterproef. De collectieven rond een masterproef worden intens begeleid door één vast teamlid bij het literatuuronderzoek en het praktijkgebaseerd onderzoek en op vaste tijdstippen worden alle collega's betrokken. Naast informeel overleg zijn er drie vaste intervisiemomenten op weloverwogen momenten in het proces, waarop de studentengroepjes rapporteren aan de

docenten en kunnen vragen om hulp. Het team geeft mondeling en schriftelijk feedback en advies. Ze geven geen cijfer, maar willen vooral aanzetten tot zelfreflectie.

De commissie vraagt zich af hoe de **beoordeling van de masterproef** die in groep wordt gerealiseerd, een correcte evaluatie kan geven van het eindniveau van elke individuele student. Aangegeven wordt dat het team na de presentatie de bijdrage van elke student helpt afwegen. De verantwoordelijke voor de masterproeven geeft de studenten nadien een individueel cijfer en licht dat toe in een feedbackgesprek met elke student. Men is afgestapt van een collectief cijfer per groep. Nu wordt 70% van de punten collectief gegeven en 30% individueel.

De commissie heeft ingevulde beoordelingsformulieren van het APO kunnen inkijken en vindt de structuur en de invulling daarvan helder. De docenten beamen de vaststelling van de commissie dat er zeer veel leerdoelen aan de masterproef verbonden zijn en geven aan dat ze die vanaf dit academiejaar kernachtiger zullen formuleren en beoordelen.

De commissie wil graag weten of de eduma **samenwerkt met bestaande onderzoeksgroepen of -instellingen**. Voor de masterproeven kunnen studenten worden betrokken bij Kunsten Inclusief, een academiebreed onderzoeks- en professionaliseringsproject rond diversiteit, geïnitieerd door de eduma. De focus ligt daarbij op het beleidsmatige aspect, bv. de curriculumorganisatie. De opleiding is evenwel niet betrokken bij de vier grote onderzoeksgroepen in de academie, die discipline-georiënteerd zijn, heel innovatief en theoretisch-conceptueel en veraf staan van de dagelijkse praktijk in de eduma, zo wordt gezegd. Er is ook geen synergie tussen de eduma en het Antwerp Research Institute for the Arts (ARIA) op dit moment. Het management geeft aan dat hier potentieel inzit, dat evenwel nog niet is aangeboord. De commissie verneemt nog dat er tussen de Academie en het Conservatorium in Antwerpen enkel informele contacten zijn.

De commissie is benieuwd naar de **onderzoeksexpertise van de docenten**. Er wordt aangegeven dat alle docenten een masteropleiding hebben en praktijkgebaseerde onderzoekservaring in verschillende domeinen. De opleiding heeft tot twee maal toe ook iemand met een doctoraatsniveau aangeworven, maar die personen met een beperkte aanstelling hebben de opleiding verlaten zodra ze betere mogelijkheden aangeboden kregen. Verwezen wordt naar het tekort aan onderzoeksmiddelen voor de masters om onderzoek in de opleiding duurzaam te ontwikkelen.

De commissie is benieuwd hoe de **studenten** de onderzoekscyclus ervaren. Daar blijken de ervaringen uiteenlopend. Sommigen blijken niet zo tevreden over het programma ter zake in het eerste jaar (o.m. met Café Dessiner). Ze zouden in het eerste jaar meer intellectueel willen worden uitgedaagd rond de integratie van hun eigen domein met het educatieve en zouden de leerlijn onderzoek van het tweede jaar liever al vroeger zien beginnen. Anderen vinden dat er in de opleiding wel voldoende aandacht is voor de combinatie van eigen en andere artistieke disciplines met het leraarschap en het masterniveau.

Wat betreft de voorbereiding van de masterproef geven de studenten aan dat ze op inhoud kunnen kiezen, wat vaak uitmondt in een zoektocht samen met het werkveld. De onderzoeksvraag moet aansluiten bij een van de drie thema's: duurzaamheid, inclusie of domeinoverschrijdend en verbonden zijn aan een artistieke praktijk. Bv. een museum beter doen aansluiten bij de doelgroep van jongeren aan de hand van een stuk uit de collectie. Het discipline-overstijgende wordt aangemoedigd.

In de begeleiding krijgen studenten informatie en onderzoekstools aangereikt, die praktijkgericht zijn, bv. over het opstellen van enquêtevragen. Ze volgen ook lezingen en andere evenementen, lezen boeken of beluisteren podcasts. Ze geven aan dat de verslaggeving daarvan niet altijd even netjes gebeurt. Ze merken op dat de masterproef in de eduma verschilt van de academische masterproef die ze in hun domeinmaster hebben gemaakt.

De commissie peilt ook bij de **alumni** naar hun ervaringen met de masterproef. Ze geven aan dat ze heel wat hebben geleerd, bv. in de keuze van de onderzoeksvraag niet te breed gaan en eventueel zelf iets voorstellen naast de aangeboden thema's. Ze ervaren de masterproef als een zware belasting. Ze benadrukken dat de magazines die de output van de masterproeven samenvatten voor het onderwijs-, kunst- en kunsteducatieve werkveld daar goed gelezen en besproken worden.

2.2.4 Betrokkenheid van het werkveld

De commissie stelt vast dat de opleiding een groot netwerk heeft in het werkveld. In de gespreksgroep met het werkveld blijkt dat de aanwezigen **op verschillende manieren betrokken** zijn bij de opleiding, o.m. als stageplaats, gastdocent, partner voor werkveldoverleg en voor pedagogische studiedagen, begeleiding van masterproeven en workshops in Café Dessiner. Ze hebben ook feedback gegeven op het ZER. Aangegeven wordt dat de vaste werkveldcommissie is stilgevallen tijdens de Covidperiode en opnieuw is opgestart in april 2022. De docenten geven aan dat er telkens ook twee studenten bij dat overleg betrokken zijn.

Het valt de commissie op dat het werkveld wel bij het proces, maar niet bij de beoordeling van de **masterproef** wordt betrokken. De commissie is benieuwd of het werkveld kan vaststellen dat de opleiding op masterniveau is. Het panel beaamt dat en geeft aan dat de studenten inzicht hebben in artistieke processen en in de begeleiding daarvan, zich kritisch opstellen en onderzoeksmatig kunnen meedenken. Ze kunnen ook denken op metaniveau, bv. over hoe een museum meer jongeren kan bereiken of over het ruimere beleid van de instelling. De studenten doen dus veel meer dan het geven van workshops en zijn meer partners dan uitvoerders, zo vinden de werkveldpartners. Ook het feit dat de studenten zelf een artistiek parcours achter de rug hebben, vindt het werkveld van belang. De inhoudelijke diepgang komt volgens hen uit de domeinmaster. De lerarenopleiding is daarmee intens verweven om te leren deze inhouden via aangepaste didactische werkvormen af te stemmen op bepaalde doelgroepen.

Het werkveld merkt ook op dat in tegenstelling tot sommige oudere leerkrachten de studenten uit de opleiding op de hoogte zijn van recente wijzigingen in het decretaal kader van het dko en in de didactiek, bv. competentiegericht werken.

De **alumni** worden elk jaar uitgenodigd om een workshop te geven in Café Dessiner of om iets te komen uitleggen in een les. Ze zijn tevreden dat het netwerk van alumni in contact blijft met elkaar en met de opleiding, ook via de werkgroep alumni, de alumnibevraging en de facebookgroep.

2.2.5 Praktijkervaring van de student

Tijdens het gesprek met de **studenten** blijkt dat ze het stagetraject zwaar vinden. De combinatie met hun werk is niet altijd vanzelfsprekend. Wel vinden ze het positief dat er een vast rooster is met de maandag- en dinsdagavond en dat er de nodige flexibiliteit is, bv. om thuis online gemiste lessen in te halen. Sommige studenten spreiden het tweede opleidingsjaar over twee jaar om het voor zichzelf haalbaar te houden.

Uit het gesprek blijkt dat de studenten tevreden zijn over de voorbereiding van de stage in de lessen vakdidactiek waarbij ze onderling demonstraties geven. Ze klinken ook positief over de begeleiding van de stage, die veel leerkansen biedt. Tijdens elke van de vier stages beginnen ze met minstens één observatieles. Als ze zelf gaan lesgeven, bezorgen ze vooraf tijdig hun template met de lesvoorbereiding aan de vakmentor (stageinstelling) die nog feedback geeft voor de les. Na de les bezorgt de vakmentor de feedback aan de student en begeleidende docent. De student moet eigen werkpunten toevoegen en die gebruiken bij de lesvoorbereiding van de volgende les. De docent komt twee keer op bezoek tijdens elke stage en overloopt nadien de les samen met de student. De studenten vinden het ook positief dat

ze met andere studenten samen een databank aanleggen waarmee ze elkaars werk kunnen gebruiken. Sommige studenten hebben stress omwille van praktische zaken, bv. de stage regelen en wijzigingen van data tijdig doorgeven via het stagefiche. Blijkbaar zijn bepaalde perioden minder aangewezen voor een stage, die informatie zouden de studenten graag vooraf krijgen.

De commissie wil graag weten waarop de focus ligt bij de stages. De studenten geven aan de leerdoelen en het inhoudelijk niveau van een les centraal staan en dat ze daarin voldoende worden ondersteund door de opleiding, ook in de feedback meteen na de stage die aanzet tot reflectie over hoe ze de leerdoelen hebben behaald en waar het beter kan, bv. goede vragen leren stellen aan kinderen.

De studenten spreken hun bezorgdheid uit over de toekomst van het kunstsecundair onderwijs (kso), dat onder vuur ligt bij de Vlaamse overheid. Ze zijn onzeker over hun toekomst in het kso en willen daarover meer vernemen van hun docenten of van externe sprekers.

De commissie peilt ook naar de ervaringen van de **alumni** met de stage. Ze geven aan dat het proces helder is en goed georganiseerd en begeleid wordt door een ervaren stagementor (minstens vijf jaar ervaring). Bij problemen is er altijd een contactpersoon van de opleiding ter beschikking. De alumni benadrukken dat ze ruimte kregen in de stage om een eigen visie neer te zetten op de stageplek., bv. meer onderzoeksmatig of meer experimenteel werken, focussen op een thema zoals klasmanagement of op een bepaalde doelgroep, bv. kinderen met een beperking.

Ze vinden het positief dat in het OLOD Stage schoolgebeuren de opdrachten naast lesgeven aan bod komen, bv. werkgroepvergaderingen, voorbereiden van tentoonstellingen. Ze vinden het interessant dat ze in hun stage verschillende doelgroepen in secundair onderwijs en dko kunnen combineren. De beoordeling van de stage is helder en gebeurt via een zelfbeoordeling, het oordeel van de begeleider in het werkveld en twee docenten uit de hogeschool.

De commissie is benieuwd wat het **werkveld** vindt van de pedagogisch-didactische ervaring van de studenten. De werkveldpartners blijken tevreden en vermelden de grote zelfstandigheid, de kritisch-reflectieve houding van afgestudeerden op pedagogisch vlak en de wil om te verbeteren. Ze zijn nieuwsgierig en onderzoeksgericht. Het werkveld vindt dat de afgestudeerden startbekwaam zijn en een interessante bron zijn om zelf nog iets van te leren. De keuze om de opleiding te spreiden over twee jaar geeft de student ruimte om de opleiding te combineren met werk en te reflecteren en te groeien.

Als uitdaging geven de werkveldpartners aan dat er ook in het dko meer oog zou moeten zijn voor zorg. Zeker na de Covidperiode blijkt dat veel jongeren niet goed in hun vel zitten, maar daarmee omgaan is een onontgonnen terrein. Ook slecht nieuws brengen aan ouders is een leemte in de opleiding. Naast de voorbereiding voor het dko en het gewoon onderwijs zou de opleiding nog kunnen verbreden naar de rol van de kunstenaar in de zorg.

2.2.6 Docententeam

De commissie is benieuwd **hoe de opleiding georganiseerd is**. De docenten geven aan dat ze gezamenlijk maandelijks overleg hebben online of fysiek. Daarnaast is er overleg in subgroepen rond bepaalde thema's volgens de noden die er zijn en in de APO-intervisies drie keer per jaar. Voor het begin van elk academiejaar is er een teamdag waar de jaarplanning wordt opgesteld en werkpunten van het vorige academiejaar worden meegenomen.

De commissie stelt vast dat de intensieve begeleiding van de student en het onderlinge overleg over tal van thema's leidt tot een **zware werklust** voor docenten. Door Covid-19 was het de voorbije tijd uitzonderlijk druk. De commissie is benieuwd hoe het management

hiermee omgaat. Aangegeven wordt dat de nadruk ligt op efficiënt en duurzaam werken. Er is een beleidsplan uitgeschreven met de prioritaire beleidsdoelstellingen op korte, middellange en lange termijn. Veel docenten hebben naast de eduma nog een andere job in het werkveld en moeten rekening houden met de agenda's van studenten die vaak ook engagementen hebben buiten de studie. De opleiding wil uitgroeien tot een expertisecentrum, maar de focus ligt eerst op de studenten.

De commissie wil graag weten hoe de centrale figuren in het team overbelasting voorkomen. Ze geven aan dat ze zich gedragen voelen door het hele team en door de studenten. Er is ook een open communicatie met het werkveld. Bovendien vormt de transparantie over de plannen op korte, middellange en lange termijn en de daaraan verbonden garantie van VTE's een goede voedingsbodem die rust brengt in de opleiding.

De commissie is benieuwd of de docenten ruimte hebben voor **professionalisering**. De docenten geven aan dat ze zelf in de praktijk staan en daar met passie voortdurend nieuwe dingen blijven ontdekken. Verder volgen ze bijscholingen en nemen ze literatuur door, waarbij de integratie van kunstenaarschap en leraarschap een cruciaal thema is.

Het gesprek met het management werd afgerond met een rondvraag een valkuil te noemen voor de opleiding. De commissie merkt op dat alles wat werd genoemd, te maken heeft met de werkdruk en de financiën: vanuit een groot enthousiasme dreigen over de eigen grenzen gaan, inspelen op veranderingen die vragen om snel te schakelen (externe omstandigheden, andere doelgroepen), de combinatie van academiebreed engagement en engagement voor de eduma, het niveau van de opleiding behouden ondanks de beperkte financiering.

Tot slot is de commissie benieuwd naar wat de docenten hebben meegenomen uit het gesprek dat de commissie met hen voerde. Ze geven aan dat gebleken is dat ze goed op elkaar zijn ingespeeld, complementair zijn en elkaars sterktes en zwaktes kennen.

2.2.7 Andere punten

Naast bovengenoemde items zijn er ook enkele kleinere punten aan bod gekomen.

Uit het zelfevaluatierapport en de aangeleverde documentatie heeft de commissie de indruk dat het **decreet deeltijds kunstonderwijs van 2018** met zijn terminologie en de daaraan verbonden leerplannen nog onvoldoende bekend zijn en niet volledig geïntegreerd in het curriculum. Verouderde terminologie valt de commissie op in stagedossiers (bv. gebruik van de term 'algemene beeldende vorming'). Het management geeft aan dat dit decreet aan bod komt in het OLOD 'Organisatie en wetgeving' in het tweede jaar. De opleiding heeft ook contacten met de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) die de regelgeving opvolgt. In het werkveld wordt het decreet evenwel nog niet altijd toegepast, zo blijkt. Als studenten in contact komen met het werkveld, kan dat voor hen verwarrend zijn. De opleiding zet er evenwel op in om uit te gaan van het nieuwe decretale kader. Ze maakt daarbij ook dankbaar gebruik van fiches en digitale tools die het stedelijk onderwijs van Stad Antwerpen heeft uitgewerkt.

De commissie stelt vast dat er onzekerheid is over **de instroom** in de toekomst. De groep Nederlandstaligen wordt kleiner, is er een plan B? Het management geeft aan dat er de voorbije vijf jaar een continue instroom is van rond de 50 studenten. De voorbije jaren heeft de basisopleiding een enorme transitie ondergaan. Er wordt een Engelstalige bachelor aangeboden die door veel studenten wordt gevolgd. De eduma blijft evenwel enkel toegankelijk voor Nederlandstalige studenten. Voor het overige varieert de doelgroep elk jaar, bv. de verdeling man-vrouw en de verschillende domeinmasters. Dan moet er dus snel worden geschakeld en genderneutraal gecommuniceerd.

De eduma vindt onderdak in de Academie, naast de negen afstudeerrichtingen voor de domeinmasters in de beeldende kunsten en kan daar gebruik maken van de aanwezige

infrastructuur. De opleiding heeft echter geen **eigen goed uitgerust leslokaal/atelier**. Het management geeft aan dat dit er zal komen in het geplande renovatieproject van de campus.

De commissie wil tot slot graag meer weten over de **internationalisering** van de opleiding. Aangegeven wordt dat die academiebreed zeer van belang is (55% van de studenten komt uit het buitenland), maar niet voor de eduma. Het is ook geen speerpunt op dit moment. Buitenlandse studenten en docenten betrekken vraagt veel tijd en energie en zou op dit moment een extra belasting vormen voor de docenten, zo geeft het management aan.

3 Oordeel

Op basis van haar onderzoek naar de gerealiseerde kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van AP Hogeschool beoordeelt de commissie de gerealiseerde kwaliteit van deze opleiding als geheel als voldoende. De commissie brengt een positief advies uit aan de NVAO.

Op basis van het ZER heeft de commissie globaal een positieve indruk van de opleiding. Het dossier is goed gedocumenteerd en bevat onderzoek en reflectie naar de eigen werking. De opleiding krijgt vorm in interactie met docenten, werkveld en studenten, de resultaten worden opgevolgd en waar nodig worden bouwstenen aangepast. De PDCA-cirkel is duidelijk herkenbaar. Tijdens het visitatiebezoek werden die positieve punten bevestigd en verder aangevuld.

De commissie heeft een op elkaar ingespeeld en **samenwerkend team** ontmoet dat passie en liefde voor het kunstonderwijs uitstraalt. De docenten leren van elkaar, geven studenten een zeer persoonlijke en geëngageerde begeleiding en helpen hen ontwikkelen tot het profiel van kunstenaar-leraar. Het team heeft wortels en actieve netwerken met een brede diversiteit aan spelers in de educatieve kunstpraktijk, o.a. ook omdat docenten daarin zelf werkzaam zijn.

De commissie vindt het vooropgestelde **profiel van de kunstenaar-leraar** en de opleidingsspecifieke leerresultaten helder, evenals de nadruk in de visie op inclusief, discipline-overschrijdend en duurzaam denken en handelen. De opleiding slaagt erin deze thema's mooi te integreren in de praktijk en in te spelen op de verbreding van kunst en kunsteducatie in het werkveld. Ze communiceert over haar programma op een transparante manier aan studenten en kandidaat-studenten.

Uit de bevragingen blijkt dat de alumni unaniem tevreden zijn en zich degelijk voorbereid voelen op hun taak als leraar beeldende kunsten of educatief medewerker.

De commissie heeft de indruk dat de samenwerking tussen de domein- en de educatieve master op het punt van de profilering nog versterkt kan worden zodat de doorontwikkeling van de integratie van het artistieke en het educatieve meer wederkerig kan gebeuren. Hoe kan het denken over functie en betekenis van kunst voor de samenleving en het individu vanaf de eerste dag actief in de opleiding mee worden genomen? De commissie stelt zich de vraag of een onderzoeksgroep over deze integratie mogelijkheden biedt.

Het programma is uitgewerkt met de input van het werkveld en studenten. De commissie vindt het goed dat er een duidelijke keuze gemaakt is voor een **consecutief traject** van twee jaar, dat een hoog studierendement oplevert. De commissie is gerustgesteld wat betreft de kennis van het **decreet dko** en de leerplannen.

De opleiding waardeert de sterke praktijkoriëntatie met veel **stages** die vanuit de opleiding en het werkveld adequaat worden begeleid en beoordeeld, met nadruk op het reflectieve aspect. Alle feedback en reflecties worden opgenomen in het stageportfolio van de student. De commissie vindt het mooi dat studenten-stagiaires hun werkpunten moeten formuleren na elke les en vandaaruit vertrekken voor de voorbereiding van de volgende. Tussentijds kunnen studenten altijd terecht bij de stagebegeleider van de opleiding. De beoordeling van de student is goed geregeld. De commissie steunt de opleiding in het aanbrengen van groeilijnen tussen de stages en benadrukt het belang van de borging daarvan in de begeleiding en de beoordeling.

De **reflectieve opleidingscultuur** die beschreven staat in het ZER heeft de commissie tijdens de panelgesprekken duidelijk herkend. De opleiding weet een open, nieuwsgierige en

reflectieve attitude bij haar studenten en docenten te cultiveren en weet ook groeikansen te benoemen. Het werkveld kan aan de hand van voorbeelden goed aangeven dat de studenten een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding hebben, complexe opdrachten aankunnen, zelfstandig werken en verantwoordelijkheid opnemen. Ze kunnen een visie ontwikkelen, op metaniveau denken en zaken kritisch in vraag stellen. Het werkveld ziet de afgestudeerden als startbekwaam.

In alle OLOD's wordt aan de reflectieve houding van de aankomende educatieve masters gewerkt. De commissie stelt evenwel vast dat het geen eenvoudige opgave is voor de student om al deze bouwstenen in de consecutieve master daadwerkelijk te integreren. De werklust ligt hoog.

De **masterproef** of het Artistiek Pedagogisch Onderzoek (APO) weegt met negen studiepunten zwaar door in het programma. In een onderliggend stuk bij het ZER staat het uitgebreid beschreven met het concept, het beoordelingsformulier en de studiewijzer voor studenten. De commissie stelt vast dat daarin het proces van het onderzoek met zes onderzoeksfasen goed gedefinieerd is. Het onderzoek betreft vooral literatuurstudie en praktijkstudie. De onderzoeksresultaten worden verspreid in het werkveld.

De keuze voor een collectieve masterproef wordt tijdens de gesprekken goed gemotiveerd, zo vindt de commissie. Ze vindt het positief dat de masterproef in collectieven niet langer enkel per groep een score krijgt, maar ook gedeeltelijk individueel om het eindniveau van elke student te bepalen. De commissie vindt het sterk dat het hele team voor de begeleiding van de masterproeven drie keer per jaar op goed gekozen momenten intervisie houdt met elke student. Alle reflecties worden gebundeld in een goed uitgewerkt document waarvan een voorbeeld aan de commissie ter beschikking werd gesteld. Eén docent volgt de masterproeven van zeer nabij op, houdt per intervisie alle informatie bij en kent op het einde de score toe aan de student waarbij alle OLR's worden afgetoetst. De commissie heeft vertrouwen in deze werkwijze, maar ze vindt die tegelijk heel kwetsbaar. Wellicht is werken volgens het vierogenprincipe hier een betere keuze.

Tijdens de gesprekken is de borging van **niveau 7** in het programma uitgebreid aan bod gekomen. Informeel zijn al vele stappen gezet, maar een duurzame en transparante borging kan nog verder worden ontwikkeld, zo vindt de commissie. De commissie is van mening dat er inzake onderzoek nog groeimogelijkheden zijn. De onderzoekservaring, de onderzoeksterminologie en de kritische reflectie op het proces van de masterproeven zijn nog niet sterk aanwezig in de opleiding. Het betrekken van iemand met een doctoraatsniveau zou meer vertrouwen geven en ervoor zorgen dat de informele werkwijze, correct en in juiste vertaling geformaliseerd kan worden. De commissie leert dat door de kleine percentages het vaak niet interessant is voor doctoraatsprofielen om deze job in te vullen. De commissie begrijpt dat, maar vraagt dan aan de opleiding om op zoek te gaan naar ervaring op dat niveau door andere bronnen aan te spreken. De uitbouw van de samenwerking met ARIA zou hierin ook al kunnen bijdragen. Om de praktische toepasbaarheid van de masterproef te beoordelen, is het misschien nuttig om ook het werkveld te betrekken bij de beoordeling daarvan.

De commissie erkent de hoge **werkdruk** voor het team vandaag en nog meer tijdens de Covidperiode. De docenten moeten zeer veel realiseren in een opleiding van zestig studiepunten, waar ze het artistieke, het pedagogische en het onderzoeksmatige moeten verbinden. Er is al veel nagedacht over deze punten en er zijn acties ondernomen, zo stelt de commissie vast. Het valt de commissie op dat de opleidingscoördinator de sterke spilfiguur en het gezicht is van de opleiding. Het valt de commissie ook op dat het team nauw samenwerkt, taken verdeelt en over heel veel zaken samen beraadslaagt en beslist, soms ook op informele wijze. Mogelijk zijn hier efficiëntiewinsten te behalen. Ook een selectie van de leerdoelen kan leiden tot meer efficiëntie. De maatregelen die genomen zijn om de werklust voor docenten te verminderen, kunnen ook een positieve impact hebben op die van de studenten. Het

curriculum heeft de voorbije jaren veel transformaties ondergaan, inspelend op problemen en opportuniteiten die zich voordeden. De commissie wenst de opleiding toe dat het curriculum stilaan vastere vorm krijgt. Ook een eigen locatie voor de eduma met het nodige pedagogisch comfort kan de werkdruk verlichten.

Tot slot zou de opleiding op termijn het internationale aspect meer kunnen in uitbouwen, ook inzake internationaal kunsteducatief onderzoek.

De docenten en het management geven in het slotgesprek aan dat ze het een interessant bezoek vonden dat plaatsvond vanuit een waarderende aanpak en gericht was op het zoeken naar opportuniteiten. Het heeft een nieuwe richting gegeven aan een aantal ideeën, o.m. in verband met externe samenwerking voor onderzoek.

Vanuit haar bevindingen en overwegingen heeft de commissie volgende adviezen voor de opleiding:

1. Zorg ervoor dat elke student de methodologische stappen in het onderzoek, gericht op verbetering van de educatieve kunstpraktijk, beheerst en kan aantonen.
2. Vul zo vlug mogelijk de vacatures in voor één of meerdere personeelsleden met doctoraatsniveau en bouw de samenwerking uit met bestaande onderzoeksgroepen die aansluiten bij kunsteducatie om zodoende het academische niveau van de opleiding te verder te formaliseren.
3. Zoek naar passende methodes ter beoordeling van het masterniveau in het Artistiek Pedagogisch Onderzoek (bv. het vierogenprincipe).
4. Zoek naar wegen om de werklust van het personeel te verminderen, bv. meer efficiëntie in het overleg (naast de informele overlegcultuur die zeker zijn waarde heeft); selecteer de prioritaire leerdoelen om vlot het overzicht te behouden; zorg ervoor dat er met de renovatie effectief een goed uitgerust eigen leslokaal/atelier komt.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen – Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen
Naam opleiding	Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
Niveau en oriëntatie	Niveau 7, academisch georiënteerd
(Bijkomende) titel	-
(Delen van) studiegebied(en)	0114 Teacher training with subject specialisation
Afstudeerrichtingen	Beeldende kunsten
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	<ul style="list-style-type: none"> • Modeltraject: avondonderwijs 2 vaste dagen per week; • Alternatief lerarentraject: aangepast programma voor student-leraren (o.m. LIO)
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Antwerpen
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	60 (consecutief traject)

Bijlage 2: Opleidingspecifieke leerresultaten

OLR1	De educatieve master BK beheerst de nodige kennis die de basiscompetenties voor leraren ondersteunt en kan verbindingen leggen met maatschappelijke thema's, uitdagende artistieke leeromgevingen creëren en ideeën ontwikkelen voor het (kunst-)onderwijs.
OLR2	De educatieve master BK creëert een artistieke leeromgeving die in alle didactische componenten aansluit bij de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden en proactief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
OLR3	De educatieve master BK kan een positief leer- en leefklimaat creëren, en door doelgerichte activiteiten en formele en informele interacties de brede persoonlijke, intellectuele en maatschappelijke ontplooiing van lerenden ondersteunen.
OLR4	De educatieve master BK kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten efficiënt plannen (op korte en lange termijn), met het oog op het evidence informed creëren van een gestructureerde, creatieve, veilige en stimulerende artistieke leeromgeving.
OLR5	De educatieve master BK communiceert adequaat met ouders/verzorgers met diverse taalachtergronden en stimuleert de betrokkenheid en het samen ontwikkelen van constructieve strategieën om het leerproces van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
OLR6	De educatieve master BK kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de interactie tussen kunstenveld, onderwijs en arbeidsmarkt.
OLR7	De educatieve master BK kan zelfstandig, kritisch en reflectief het beschikbare (inter)nationaal onderzoek op academisch niveau in het domein van het leraarschap in het algemeen en de eigen discipline in het bijzonder ontsluiten en inzichten toepassen.
OLR8	De educatieve master BK ontwikkelt een eigen visie op basis van de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig, (vak)didactisch en vakinhoudelijk onderzoek.
OLR9	De educatieve master BK is in staat om een volledige onderzoekscyclus te doorlopen, relevant voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector.
OLR10	De educatieve master BK kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing creatief bijdragen aan beleid en ontwikkeling van een school, culturele instelling en kunsteducatieve organisatie.
OLR11	De educatieve master BK kan door onderzoekend leren, kritische zelfevaluatie en -reflectie het eigen functioneren richting geven, bijsturen en vernieuwen.
OLR12	De educatieve master BK kan constructief samenwerken met collega's en daarin initiatief nemen, deelnemen en leidinggeven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg.
OLR13	De educatieve master BK is in staat om over onderwijskundige thema's en eigen strategieën voor de onderwijspraktijk te communiceren met stakeholders in het onderwijs en kunstenveld en deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Mia Sas (*voorzitter*), ex-algemeen directeur van Odisee; treedt regelmatig op als voorzitter voor opleidingsaccreditaties bij NVAO Vlaanderen;

Gudrun Beckmann (*commissielid*), Master Kulturpädagogik en theaterdocent, docent Cultuurpedagogiek, onderzoeksbegeleider en projectleider 'The pedagogy of imaginative dialogue' (Erasmus+) aan de master Kunsteducatie van NHL Stenden & Hanzehogeschool Groningen;

Elsbeth Veldpape (*commissielid*), opleidingshoofd master Kunsteducatie ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten;

Jonas Callens (*commissielid*), directeur Stedelijke Kunstacademie Tielt;

Tim Collin (*student-commissielid*), student Educatieve master in Muziek- en Podiumkunsten (specialisatie: muziekpedagogie), LUCA School of Arts.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen** (procescoördinator), beleidsmedewerker NVAO;
- **Bea Bossaerts** (extern secretaris), freelancedirecteur.

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Maandag 20 maart 2023

08u30 – 09u15	Besloten overleg commissie
09u15 – 09u30	Pauze
09u30 – 10u15	Toelichtend gesprek 1: opleidingsmanagement
10u15 – 10u35	Intern overleg commissie
10u35 – 11u25	Toelichtend gesprek 2: studenten
11u25 – 11u50	Intern overleg commissie
11u50 – 12u35	Toelichtend gesprek 3: werkveld & alumni
12u35 – 13u30	Lunchpauze commissie
13u30 – 14u30	Toelichtend gesprek 4: docenten
14u30 – 14u45	Pauze
14u45 – 15u15	Vrij inloopmoment
15u15 – 16u15	Nabespreking commissie
16u15 – 16u30	Pauze
16u30 – 17u00	Reflectiemoment commissie – opleiding

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “*Beoordelingskader opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie*” van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten, Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen: een kritisch zelfportret (Zelfevaluatie rapport)

Documenten bij het informatiedossier, dd. 19/032023

- Swotanalyses 2022
- Onderwijsbevragingen 2022
- Analyse studentenprofiel 2022
- Analyse studieresultaten 2022
- Analyse curriculum 2022-2023
- Organigram Academie 2022-2023
- Onderwijs- en Examenreglement Academie 2022-2023
- Lerarentraject EMA 2022-2023
- Dossier stage EMA BK 2022-2023
- Dossier masterproef EMA BK 2022-2023
- Voorbeelden van masterproeven
- Beoordeling van masterproef

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Beleidsplan EMA BK, 2021-2025
- Brochures (eindproducten van masterproef)
- Beoordelingscriteria APO 2021-2022. Presentatie APO Muhka Box.

Colofon

EDUCatieve MASTER AUDIOVISUELE EN IN DE BEELDENE KUNSTEN
ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN • VL130790-23
Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie • Beoordelingsrapport
2 mei 2023
Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net